

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za jeden mesec 1 gid. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gid., za četrt leta 3 gid. 30 kr., za jeden mesec 1 gid. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tujje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za osnanila plačuje se od štiritopne petit-vrate po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Shod slovanskih časnikarjev.

Kar je bilo dolgo časa le lep ideal, to se približuje svojemu uresničenju. Ideja slovanske vzajemnosti postaja realna stvar, stopa iz meglenih višav na zanesljiva tla in je začela spajati slovanske narode v habsburški monarhiji v krepko celoto.

Trajalo je dolgo časa, da je začela ta misel zadobivati konkretno obliko. Dolgo let so pod isto streho bivajoči slovanski narodi hodili vsak svojo pot, in zgodilo se je celo, da so v političnem boju stali drug proti drugemu, kakor ljuti nasprotniki. Šele, odkar so se premenile razmere v državnem zboru, so se združili slovanski narodi v skupno celoto in od tedaj prejšnja ideja slovanske vzajemnosti, skupnega delovanja v dosego skupnega smotra, čedalje širje kroge in prehaja v kri in meso tudi tam, koder časih ta ideja ni imela prijateljev.

Negovanje in utrjevanje te ideje je v prvi vrsti naloga slovanskega časnikarstva. Vpliv slovanskega časnikarstva je silno narasel in vsled tega zamore ono največ storiti za mejsebojno spoznavanje in približevanje slovanskih narodov, za utrjevanje sklenjene zveze, za zmago slovanskih idealov. Časnikarstvo je pravi faktor, ki pride pri teh prizadevanjih v poštev, a da se zaveda svoje velike naloge in da ima trdno voljo, jo izvršiti, to nam kaže letošnji shod slovanskih časnikarjev v Krakovem.

Prvi shod, ki se je vršil lani v zlati slovanski Pragi, je položil temelj krepki organizaciji slovanskega časnikarstva, letošnji shod v častitljivi stolici poljskega naroda, katera hrani toliko spomenikov nekdanje slave in veljave tega slovanskega plemena, pa nam je podal konkretno stvar, podal nam je organizacijo samo.

Ne bomo se spuščali v podroben popis vzlic prepovedane vdeležbe Slovanov iz Ogrske in Hrvatske sijajno uspelega shoda slovanskih časnikarjev v Krakovem. Konstatujemo samo, da so se shoda vdeležili zastopniki časnikarstva vseh avstrijskih

slovanskih narodov, zlasti mnogoštevilno poljski in češki časnikarji. V prirejenih slavnostih ne tiči pomen tega shoda. Pomen njegov tiči v sklepih, in ti sklepi so taki, da mora njih izvršitev biti največje koristi za slovansko stvar v obče in za narodna prizadevanja vsakega posameznega slovanskega naroda posebe. Ustanovitev društva slovanskih časnikarjev v Avstro-Ogrski, katero naj goji mejsebojno spoznavanje časnikarjev in naj pripomore slovanskemu časnikarstvu do tiste veljave v svetu, kakor je ima drugo časnikarstvo, je že samo po sebi velike važnosti. Še večje pa sta sklepa, naj se ustanovi slovanski informacijski biró in vsem slovanskim narodom služuč skupen organ v francoskem jeziku. S tem se zagotovi dobro, hitro in zanesljivo informiranje slovanskih časnikov, kateri so zdaj le premnogokrat navezani na motni vir c. kr. korespondenčnega urada in zajedno se inozemstvu, ki se doslej drži največ lažljivih nemških listov, poda prilika, da se pouči o slovanskih težnjah in se seznaní s slovanskimi političnimi, kulturnimi in gospodarskimi razmerami.

Želja naša je, da bi se sklepi krakovskega shoda čim prej oživotvorili, ker obsegajo prvi pogoj tistih idej, katerih nositelji so slovanski narodi. Od zmage teh idej je odvisno prerojenje habsburške monarhije.

Razdvojiti nas hočejo!

(Iz učiteljskih krogov.)

Dr. Aleš Ušeničnik se je toliko ponižal, da se je v soboto prelevil v učitelja ter izprožil klerikalno puško med nas, ki smo pristaši narodne napredne stranke, ki smo zavedni in na svoje zvanje ponosni slovanski učitelji. V „Slovencu“ — v tej sladki koprivi, ki na eno stran boža in medeni, na drugo stran pa zbada in draži — je priobčil doktor svetega pisma hujskajoči in žaljiv članek, h kateremu so ga spodbodele uvodne besede zadnjega „Učiteljskega Tovarša“ in pa to, ker je „Zaveza slovanskih učiteljskih društev“ pri XI. skupščini v Gorici imenovala svojima častnima članoma

župana Ivana Hribarja in dr. Ivana Tavčarja.

„Slovenec“ se je raztogotil kot puran, če mu razpneš pred kljunom rdeč dežnik. Vsa ostrupljena tinta je njegovemu člankarju šinila v pero, in z loparjem je prav po katoliški svoji navadi lopnil po učiteljskem stanu. Pa to nas ni kar nič zabelo, nego od trdih naših kož, ki so se opoplatile v težkem boju za obstanek, je odskočil udarec brez pardona nazaj! Odgovarjamo „Slovenčevemu“ članku zato, da s tem pokazemo, da nas ne užuga grozeča beseda blagoslovljenega člankarja, nego da nas razvema še k večjemu stanovskemu zedinjenju, k še odločnejšemu zastopanju svojih želj, k še zavednejšemu zagovarjanju svoje svobodne volje in svoje napredne misli!

Tiste čase, ko je slovensko učiteljstvo po vseh naših slovenskih kronovinah bilo obupne boje za izboljšanje škandaloznega svojega gmotnega stanja, tiste čase, ko je imel vsak naš prijatelj dovolj prilike v dejanju in v javnosti pokazati, da nam je v resnici naklonjen, da nam hoče dobro, da uvažuje našo veljavnost in potrebo pri omiki slovenskega ljudstva, tiste čase, ki niso daleč pred sedanjimi, si je obesil „Slovenec“ ključavnico na usta in jo zaklenil s sedmerimi ključi. Molčal je, ker ni imel srca za nas! Da, ni imel srca za nas in ga tudi sedaj nima, ker list in stranka, ki stoji za njim, hrepenita po šoli, kijo je vladala cerkev, po šoli, kjer so učenci uživali več svobode nego njih učitelji, ki so bili pravi pravcati sužnji brez jela in pila, s sključeno grbo, pripravljeno, da zdaj pa zdaj zažvižga po nji klerikalni bič, tak list in taka stranka vender nimata srca za nas! In tega najbrže ne verjame v najslajših sanjah dr. Aleš sam!

Zakaj je molčal takrat „Slovenec“? Zakaj ni imel za goriško učiteljstvo niti pet prijaznih, spodobnih, odločnih besed, ko je lansko leto in letos tako zdvojeno zahtevalo svojih pravic? Čemu sedaj kriči

in lomasti, kot bi bilo učiteljstvo kakorkoli vezano nanj, kot bi mu učiteljstvo dolgovale le trohico zahvale, le atom hvaležnosti?! Kakšno pravico ima do tega?! Čemu se vtika v naše razmere, čemu se osmelja razsojati naše početje? Kaj ga vse to briga? Če nas ni poznal, ko smo se potapljali, če je ves čas, kar stopamo tako odločno na dan, prezirljivo govoril o našem početju ter nas sodil le s strankarskega, črnega stališča, naj nas pušča v miru tudi sedaj, ko smo organizovani, ko vemo v vsem in vsakem oziru, kaj smo, kaj hočemo in kako hočemo doseči to, česar smo vredni!

Ali „Slovenec“ se vsiljuje v vse, kot brezzoba žena na vasi, ki nima drugega posla, nego da zbada in dela „zdrabo“.

Da, to in samo to hoče „Slovenec“, in njegov pisec! Razdvojiti nas hoče! In vsi tisti, ki so za „Slovencem“ in ki se čutijo varne v senci črnih in rdeče obrobjenih talarjih, so se krčevito oprileci palice, ki pada po nas, da bi nas razkropila, in razdelila v dva tabora. In kako mahajo! Vidimo jih v duhu, kako jo spet vihte in ne bo preteklo teden dni, pa bo spet padla po nas! Pa kaj to de? Kakor če udariš po vodi, se za hip vznemiri, a valovi se zopet poležejo in teko dalje svojim putem, a onega, ki jih je razburil, k večjemu oškrope po licih! Prezirajo ga! —

A grdo pri vsem tem je to, da hočejo duhovniki, glasniki pravice in poštenja, ker ne morejo uničiti in podjarmiti stanú, uničiti ali vsaj kompromitovati posameznike!

Povemo pa tu „Slovencu“ in njegovemu člankarju odkrito v obraz, da nas ne vodijo osebe, nego da nas vodi ideja, ki je vse, kar nas je vodilo v obupnih bojih, kar nam je pridobilo spoštovanje in prijateljstvo med pravimi rodoljubi! Težimo po napredku. A to teženje ima svoj smoter jedino in samo v uresničenju idej, ki živé v stranki, katera teži sama po napredku, katera hoče osvoboditi narod slovenski s tem, da dá prostemu ljudstvu dobro, svobodno šolo, ki — opiraje se na novi šolski zakon

LISTEK.

Literarni pomenek.*

Napisal Vladimir Levec.

Ako se zahteva za ocenjevalca sivih las in strogih, neomajnih, iz enega kosa rezanih načel, če se smatrajo trdni nazori za neobhodno potrebno lastnost slovanskega literarnega kritika, potem moram na vsa usta protestirati proti temu, da bi se meni vzdelo to ime. Pa saj kritik tudi nisem hotel biti. Kar sem kdaj pisal, nisem pisal z namenom, da bi se smatralo za kritiko, le drugi so moje pohlevne opazke zvali tako, in to je bilo vzrok, da so se večkrat napačno umevale, da se jim je dajal drug smisel, nego sem jim ga dal jaz. Zato se bojim onih drugih, bojim s polno pravico . . .

Ko sem pred meseci napisal nekaj vrstic o Cankarjevi „Erotiki“, ni se mi niti sanjalo, da me bodo oni drugi hvalili, da jim bude moja „kritika“ tako zelo ugajala. Izražali so mi z vseh strani svojo zadovoljnost. Vetratil sem se in vzel sem bele kamenčke — ljudi brez literarnih in drugih nazorov — in črne kamenčke — ljudi s trdnimi, korektnimi principi, svoje preljube

* Ivan Cankar, „Vinjete“. Založil Lev. Schweitzer. V Ljubljani, 1899. 8°, 338 str.

literarne filistre: in bilo je črnih kamenčkov več, nego belih.

Moja duša pa se je užalostila, in težko mi je bilo pri srcu . . .

In sedaj, ko naj zopet pišem „kritiko“ o Cankarjevih „Vinjetah“, zdelo se mi je potrebno, da moram najprej svojim preljubim literarnim filistrom posvetiti nekaj besedij. Povedati jim moram, naj naslednjih vrstice ne zovejo „kritiko“, ker so to le moji subjektivni utiski, ki sem jih dobil mej branjem nove knjige. Ne bi hotel, da se zopet motijo v meni, kajti razočaranje je britka, grenka stvar, in tega neprijetnega občutka jim vender ne želim. Bojim se jih le, ker ne maram, da bi me spravili ob moje dobro literarno ime, sicer pa jih ljubim, vroče ljubim, in zato bi jih rad obvaroval vseh neprilik. Človek potrebuje v neveseli enakomernosti življenja nekaj, kar ga razburja, mu draži živce. In kar so modrokrvnim in finančnim aristokratom lepi konji in lepe ženske, kar je p. n. gg. petošolcem — prosim, da se ta izraz ne umeva v svojem najočejšem pomenu — njihova sentimentalna ljubezen, kar so državnemu pravdniku zanimivi kriminalni slučajji in nevarni uvodni članki: to so meni moji dragi slovenski literarni filistri. — — —

Tudi Cankar jih ima rad. Posvetil jim je v svojih „Vinjetah“ precej strani in

poleg tega „Epilog“. Odkrito povem, da sem hlastno prebral najprej te odstavke njegove knjige. Na našo literarno Sodomu in Gomoro bi bila morala že davno pasti ogenj in žveplo; naši literarni mešetarji bi bili že davno zaslužili, da bi vstal zveličar in jih z bičem v roki izgnal iz sakrosanctnega svetišča umetnosti, in veselilo me je, da se je pokazal pri nas vender že enkrat fin, duhovit satirik, ki naj bi povedal čisto in golo resnico. Veselje mi je kalil le dvom, ali je Cankar res tisti za ta posel vsestransko poklicani zveličar. On očita drugim rubriciranje, očita jim, da vedo za vsako svojo pesem, za vsak svoj proizvod, v kateri predaš Gottschallove poetike naj ga vtaknejo. Iz srca rad mu priznam, da je to početje brezokusno, celo neumno, toda zdi se mi, da njegova očitanja zadevejo po veliki večini — mrtvece. Za nas so — hvala „Vesni“, hvala slovenskim realistom in dekadentom — časi estetičnih rubrik po mojem mnenju vender že minili in, če se semtertje — od strani naših starejših literatov in literarnih kritikov — še kažejo podobni pojavi, ni jih več smatrati za — resne. In naposled, ali je Cankar sam res tako prost vseh „rubrik“, vse „šole“? Ali ni v polnem pomenu besede učenc in posnemovalec francoskih in nemških dekadentov, učenc v svojih mo-

tivih, učenc v dikciji in slogu?! In je-li nadalje vsako rubriciranje tudi res krivo? Kar se tiče rubrik te ali one poetike in estetike, sem čisto Cankarjevega mnenja; jaz od pisatelja ne zahtevam več, nego da se vsaj v enem njegovih spisov kaže le senca kakršnekoli ženialnosti — če pa vzamemo to mero v roke, potem bodemo tudi pri nas našli še dvoje, troje pisateljev več, ki zaslužijo to ime, nego jih pusti veljati Cankar. Saj tudi v modernem gestu secesije: „Der Zeit ihre Kunst, der Kunst ihre Freiheit!“ tič kal k nekakšnemu, seveda od dozdanjega popolnoma različnemu rubriciranju; saj tudi secesija priznava poetiko in estetiko — seveda novo, svojo!

Kadar berem zabavljanja na teorijo umetnosti, vedno se spomnim na znani faktum, da vsak praktik — in bodi največji šušmar — črti teorijo iz dna arca, pač ker je ne ume in v svoji zamozavesti in zaljubljenosti v samega sebe ter svoje navidezne vrline neče umeti. Sunt certi denique fines na obeh straneh, in kakor bi bilo od estetika napačno, da umetniku, pravemu umetniku stavi ozke meje, ki jih — tudi na škodo svojemu talentu — nikdar in nikjer ne sme prekoračiti, tako je tudi, ako umetnik negira vsako upravičenost teorije o umetnosti, kakor to — če ga prav uzmam — dela Cankar. (Daje prih.)

— odklepa vsakateremu neizčrpani vrelec vede in omike. A — kakor smo že povdarjali v tem listu — klerikalstvo se boji izobraženega ljudstva, ker ga ne more vladati.

In naravnost nesramno je to, da primerja vse slovensko učiteljstvo sobotni „Slovenec“ z deklo, ki dobi pri zadnjem kmetu službo, kateremu obljubi vse (sic!), tudi da bo kidala stranišče!

Da, če bise vdali klerikalstvu, bise nam resnično pripetilo, da bi morali snažiti smrdljiva zakotja „Slovenčevih“ komandantov in njih privržencev!

Danes pa, ko smo z izvolitvijo dr. Tavčarja in Hribarja častnima členoma „Zaveze“ brez najmanjše bojzani vsem in vsakemu v brk povedali, da nečemo trpeti črnih žuljev klerikalnega jarma, nego da hrepenimo po svobodi in jasnejših dneh bodočnosti, imamo vso drugo nalogo! Ljudski učitelji smo — to povdarjamo odločno in ponosno — a zatorej, ker smo ljudski učitelji, nismo primorani biti sluge gospoda Andreja ali Aleša, ki razgrinjata nad našimi glavami črni plašč, katerega pa kot ognjene strele trgajo zlati žarki zlate svobode! In rajši bi šli kamne tolač na cesto, nego bi se le za hip vdali klerikalizmu!

Pa naj ne misli gospoda, ki nas fino in omikano primerja z deklo, ki nosi gnoj in blato s stranišča, da tako misli samo ta, ki piše te vrstice — ne! — tako misli vse učiteljstvo po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem, Goriškem, Istri in Dalmaciji, ki je slej kot prej združeno bolj, nego je to gospodom v redakciji „Slovenčevih“ prav in ljubo! V to imamo dokazov!

Povdarjali so slovenski učitelji pri zborovanju „Zaveze“ v Gorici, da se pravilja sedaj po vseh avstrijskih kronovinah učiteljsko vprašanje. Veseli nas torej vendarle, da je zaropotal tudi „Slovenec“, da ga poznamo sedaj v polni njegovi nagoti. Z njim smo docela na jasnem. Kriči na nas, in bo v bodočih dneh še bolj — o tem smo prepričani — a za tako prazno vpitje nimamo družega nego krepelico, ki jo vržemo pod noge kužku, ki je priklenjen na verigo, ki bi se nam rad zapražil v pete, a ki nam ne more do živega! Razdražen le še bolj zeva, pa to je tudi vse! —

„Ovaduhi postanimo!“ — To je ocvrek sobotnega „Slovenca“. Prav kratko, prav metodiško ga vprašamo: Kje pa so v polpreteklem času tako temeljito vzgajali ovaduštvo? Spominjate se še, g. dr. Aleš! —

In taki bomo tudi v bodočih dneh, izpremenili se bomo le v tem, da bomo še odločnejši, še bojevitiji! Sam posl. Povše — torej najčistejši klerikalec — je priznal ob regulaciji naših plač v deželnem zboru kranjskem, da izvršuje učiteljstvo popolnoma svoje dolžnosti. In to zavest imamo, in ta zavest nam je morda najslajše plačilo za naš trud. Pa tako bomo delali tudi v bodoče: vse svoje sile bomo žrtvovali blaginji slovenskega naroda in zvesto bomo izvrševali svoje težke in odgovorne dolžnosti. In če bi jih ne? — Naj se učitelj pregreši le za las, klerikalci mu brž pomagajo, da ga zagrabi trda roka za tilnik. Ovadijo ga in očrni, in siromak se mora bridko pokoriti. A to je čista in plemenita katoliška manira! Dokazov za to imamo v izobilju, in naša politiška zgodovina jih ne bo pozabila.

Če pa je kdo med nami, ki ni z nami, naj gre v božjem imenu! Kadar se zrak sčisti, takrat zasije solnce v vsi svoji bogati krasoti! Tudi med apostoli je bil — Judež!

Izjavljamo pa z vsem prepričanjem, da je tudi med našimi duhovniki mož, ki so nam prijazni in dobri, in ki morda še bolj kot mi obsojajo pisarijo in oblastno besedičenje „Slovenčevih“. Tudi to nam dokazuje, da smo na pravem poti!

V Ljubljani, 27. septembra.

K položaju.

„Information“, ki ima navadno dobra, zanesljiva poročila, javlja, da se je prva vzemirjenost na desnici radi bodočega ministristva podela. Vse desničarske stranke so složne v tem, da se stara večina ohrani in utrdi. Zategadelj se deluje na to, da se odpravijo tudi poslednja nesporazumljenja med posameznimi strankami. Med češkimi

poslanci je močna struja, ki se vnema za slučaj, da pride na krmilo nemško ali uradniško ministristvo, za ostro opozicijo, ali pa naj odlože poslanci svoje mandate. Češki narod je sit sedanjega čakanja in neodločnega cincanja ter zahteva dela. Poslanci, ki so vneti za opozicijo, pričakujejo, da se združita z njimi potem tudi češka narodna delavska in socialnodemokratska stranka. Položaj pa je splošno docela nejasen, in nihče ne ve, kako se reši sedanja kriza.

Knez bolgarski na Dunaju.

Knez Ferdinand je bil na Dunaju prvokrat oficialno sprejet in pozdravljen na dvoru kot suveren. Cesar sam ga je sprejel in mu poset tudi vrnil. „Reichswehr“ konstatuje, da so se razmere z Bolgarijo vsled rusko avstrijske zveze docela spremenile, da Bolgarija ne igra več dvoumne vloge, nego se je naslonila z zaupanjem na vele vlasti, ki sta ji naklonjeni. Srbija je zašla s trmoglavostjo in nespametjo na spolzla tla, Bolgarija, ki svojo stališče razume, pa si je izvolila boljši del.

Srbija.

Ministrska kriza v Srbiji je postala akutna. Kralj je ponudil predsedstvo poslaniku v Carigradu Stojanu Novakoviću, ki pa zahteva, da Milan zapusti Srbijo, da se izpuste vsi obsojenci (razen Knezeviča in Krezoviča) in da se odpravi izjemno stanje. Teh pogojev kralj ni sprejel, zato se je Novaković vrnil zopet v Carigrad. Nihče noče sprejeti naloge, sestaviti nov kabinet. Milan bo moral končno komandirati generale v novo ministristvo.

K obsodbi srbskih radikalcev.

Obsodba na Cetinju bivajočega kmetškega voditelja radikalca Ranka Tajšiča je obrnjena tudi na adresu črnogorskega kneza Nikite. Črnogorski knez je sprejel begunca Tajšiča, ki je bil pred dvema leti obsojen radi namišljene sokrivde nekega umora v Cacaku na dvajsetletno ječo v verigah, ter mu izročil na dvoru celo zaupno mesto. Ko je srbska vlada zahtevala, naj bi črnogorski knez izročil Tajšiča srbski justici, je knez to zahtevo zavrnil. Od tedaj je napetost med Milanom in Nikito še večja. Med obsojenci na dvajsetletno ječo je tudi neki Urošević. Ta živi sedaj v Bukareštu kot kolodvorski gostilničar. Obsojen je bil zategadelj, ker je nekdanj Knezeviču, ko ga je prosil miloščine, podaril 20 frankov. Srbska vlada je zahtevala, naj bi ji rumunska vlada izročila Uroševića, a rumunska vlada je to zahtevo odklonila. Obsojenec Krezović, ki je bil zajedno glavna priča proti Pasiću, Tavšanoviću in drugim radikalnim voditeljem, je bil policijski ogleduh in njegova obsodba se smatra le za komedijo. Gotovo ga izpuste že v kratkem. Med obsojenci je nadalje bivši sekijski šef Stojan Protić. Dobil je 20 let ječe v okovih. Obsojen je radi nekaterih člankov v „Odjeku“, kjer je imenoval Milana „poveljnika srbske vojne“, ne pa „kralja“. — Dunajska „Allgem. Ztg.“ svavi avstrijsko vlado, naj se ne vtika v srbske razmere, ter skuša z raznimi zofizmi dokazati, da obsodbe radikalcev s političnega stališča ni možno do cela zametati kot krivično. Nedvomno je „Allg. Ztg.“ Milanovo glasilo. Veselo znamenje pa je, da obsojajo beligradski preki sod celo glasila avstrijskega zunanjega ministristva.

Transvaal — Anglija.

„Agence Havas“ poroča iz Pretorije: Shod Švedov, Norvežanov in Dancev je sklenil resolucijo, da bodo Transvaal podpirali. Shod židov je sklenil, da bodo podpirali Transvaal z denarjem in s proustvoljci. Irci v Johannesburgu pa so sklenili pozvati vse svoje rojake v Južni Afriki, naj grejo Boercem na pomoč. — Transvaalski parlament je sklenil včeraj odgovor na poslednjo zahtevo Anglije. Odgovor še ni znan. Baje hočejo Boerci zahtevati, da naj Angleži ne bližajo več svojih čet transvaalski meji, sicer bodo smatrali to za začetek vojne. Anglijo bi tak odgovor silno pogrel.

Naše barje.

(Dalje.)

Pater Gruber pripozna, da bi se nameravani smoter najprej dosegel, ko bi se Ljubljaničarje trebala, a ker je v vodi delo neuspešno, predlaga napravo kanala za gradom proti Kodeljevi graščini. Ker je

bil ta načrt le površno izdelan, zaukazalo se je z dvornim dekretom z dne 9. maja 1770, naj se snide v to svrhu komisija, obstoječa iz slovečega jezuita p. Lecchija iz Milana, inženerja Libera in p. Gruberja v Ljubljani, zapisnik naj se pošlje na Dunaj.

Dežela kranjska je bila takrat takoj pripravljena založiti denar za kopanje novega kanala, a dvorno pismo z dne 9. marca 1771. je določilo, naj se še poprej p. Lecchi zasliši, kakšno je njegovo mnenje. Lecchi, preobložen z delom, ni mogel iz Milana, in je doma izdelal osuševalni načrt. Z dvornim pismom z dne 18. maja 1771. se je potrdil, a vendar še p. Gruberju poslal, kateri naj bi svoje mnenje o njem izrekel.

Da je bil p. Lecchi kos taki nalogi, kaže njegovo mnenje o tem projektu. Ta pravi: pred vsem se morajo jezovi pod mestom prerezati in voda bi v treh ali štirih letih sama strugo iztrebila, ali ko bi se hotelo delo pospeševati, naj bi se v to delavci najeli. On je mnenja, da bi kopanje grabna za Gradom več stalo, kakor trebjenje struge skozi mesto in odkup jezov. Ako se bi voda pretakala po obeh vodotokih, ne bi imela moči, da bi zamogla tu se zbirajoče blato in pesek odnašati, ker veleva hidravlični princip, da kolikor manjša voda, toliko manjša tudi sila. Potem bi se vedno v obeh strugah trebilo moral. Da se izogne povodnjim, treba je Ljubljaniči prosti strmec pustiti do podfužinskih jezov. Zatreke, katere je sebičnost in nevednost provzročila, naj se odstranijo.

Pater Gruber, presojujoč ta načrt, se ne strinja z Lecchijevim ter pravi, da bi se v mestu izožena struga ne mogla sama trebati. Ob deževju bi se v latvici hitro množila se voda stiskala po izoženi strugi in bi se ne mogla dosti hitro odtekati ter bi zgoraj v barju zaostajala. Le s tem bi se voda iz barja odpravila, ako se za Gradom prekop napravi. Dve strugi požirati vedno več vode, nego jedna. No, Gruber tu ni prave pogodil, ker z dvojnimi profilom dvojni zapreki vodi napravi, to se je pozneje v veliko škodo barja skazalo.

Stotnik Strupi je bil ravno tega mnenja in za kopanje kanala za Gradom. Ker se mnenja teh veččakov niso vjemala, bil je z dvornim dekretom z dne 28. septembra 1771. katedralni inženér na Dunaju, Žiga Huebert, v Ljubljano poslan, kateri naj bi se na lici mesta z Gruberjem posvetoval. Le ta ni potrdil načrta Lecchija in je bil istega mnenja kakor Gruber in Strupi. Po njegovem računu stalo bi kopanje kanala za Gradom in odkup mlina v Vodmatu 63 500 gld. in nepričakovana dela 3000 gld. Priporočal je patra Gruberja za izvršitev tega dela.

Cesarica je potrdila izpeljavo teh navesetov in kopanje kanala za Gradom. Z 1772. letom se je pričelo s tem delom.

Le prehitro se je pokazalo, da so bili Huebertovi računi nepremišljeni, denarja je zmanjkalo, ko se je delo šele dobro pričelo. Gruber je po novem računu zahteval zopet 12.000 gld. Cesarica je tudi v to privolila, da bi se le delo dovršilo. Toda tudi ko se je izdalo 97.372 gld., ni še bilo izgotovitve pričakovati.

Z dvornim dekretom z 28. okt. 1775. zopet nakazanih 25 000 gld. ni zadostovalo. Naposled se je nakazalo zopetnih 15.000 gld.

S takimi nedostatnimi proračuni nezadovoljna cesarica je, akopram je bilo že 137.372 gold. potrošenih, a še nobenega uspeha pričakovati ni bilo, z dvornim pismom z dne 10. aprila 1777. ukazala sklicati komisijo, da to kočljivo stvar preišče. Dne 17. novembra 1777. leta se je preiskava zaključila, in izjava na Dunaj poslala. Zopet je trdil Gruber, da delo izvrši, ako se mu še 6000 gld. dovoli. (Dalje prih.)

Slovensko gledališče.

(„Sama med seboj“. — Veseloigra v enem dejanju. Spisal Fulda. — „Cavalleria rusticana“.)

Veseloigra „Sama med seboj“ je intermezzo iz zakonskega življenja mladih poročencev. Dr. Volkart je mlad zdravnik, ki si je dobil naklonjenost Hermine, hčere plemenitega rodu. Vzel jo je v zakon. Gospa Hermina je privedila znankam in znancem domač ples in dobro večerjo, a ker ni stari sluga Lisec oddal vabil, se seveda ni mogel nihče odzvati povabilu Volkartovih. Dr. Srečko Volkart in Hermina čakata gostov, to čakanje ju dolgočasi, ju razvema do nestrpnosti in jeze, do trpkih

očitkov, ki ne prizanašata ž njimi drug drugemu, končno jo združi v srčnem objemu, razpali v srcih obeh staro ljubezen — in začutita se srečna sama med seboj. „Sama med seboj“ je fina veseloigra, ki je stalna na repertoarju dunajskega dvornega gledališča. Tamkaj jo igrajo ne zaradi igre kot take, nego zato, da pokaže igralec, ki izvaja vlogo zdravnikovo in igralka, ki igra Hermino, elegantno in spretno svojo igro ter v dialogu virtuoznost, brez katere si ne moremo misliti nje uspeha. Najmanjša nesigurnost in nerodnost pokvarita igro, in ob nespretnosti obeh, ki izvajata glavni ulogi, se morajo poslušalci dolgočasiti do nervoznosti in zdehavosti.

Občinstvu je sinoči igra ugajala — to je svedočilo glasno in dolgo trajno odobravanje, ko je padla zavesa. Eleganten, fin zdravnik je bil g. Inemann, ki je imel dobro podporo v gospe Polakovi. Oba sta igrala gladko in v onem toplem, svežem tonu, ki je doma v takih krogih. Gosp. Danilo je igral kratko vlogo barona Huberta. V prizoru z gospo Polakovo se mu je za nekaj trenutkov zmedla govornica. Strežaja Lisca je igral g. Housa ter ga je oblekel v karakteristično masko.

V salonu, kjer se mora govoriti najčistejša slovenščina, ne moremo čuti besede, kakršne so spadati, dopadati, postajati, a tudi naglašati treba bolje. Strogo pa moramo obsojati zlasti velike slovniške napake, kakoršne smo čuli letos že pri nekaterih predstavah. To očitjanje pa ne zaveda toliko Čehov, kakor prav domače sile!

„Cavalleria rusticana“ nas je zanimala sinoči tolikanj bolj, ker sta pela glavni ulogi novoangaževana primadonna, gđc. Amalija Carneri, in novi tenorist, g. Aleksij Desari. — Odkar resno goje na slovenskem odru opero, je ostala „Cavalleria rusticana“ stalno na repertoarju. Ta ognjevita, strastna godba Mascagnijeva prija sluhu in srcu ter ostaja vedno cvetoča in jasna kot nebo, pod katerim se je rodila. Ves značaj godbe je tak, da nam že v početku označi tok vroče krvi ter da nas privaja z valovitim čustvom do neizogibnega tragičnega konca.

Čuli smo v „Cavalleriji“ že več v igri in petju različnih Santuzz in več takisto različnih Turidov. Sinoči so nam jasno oživel v spominu tista izvajanja te uglasbene kmetiške drame, ko je pela Santuzza gđc. Leščinska. V igri nji sorodno in v glasu slično pevko smo dobili — kolikor nam je mogoče soditi že danes — z gđc. Carneri. Njen glas je lep in močan in se v čistem, krepkem, premem vzletu dvigne do višine. Razodeva nam docela izšolano pevko, ki jo diči še ta prednost, da je nje izgovarjanje razločno in umljivo. Priznati moramo, da nismo do sinoči umeli, kaj pojeta Santuzza in Turidu — včeraj pa smo čuli petje in govor. Gđc. Carneri igra dostojno in premissljeno.

Gospod Aleksij Desari je včeraj prvokrat stopil javno na oder. Čuditi se moramo, da je tako dobro uspel. Glas mu je mehak in simpatičen ter razodeva inteligenco in čustvo, razum in izvrstno šolo. V prizoru o Santuzzo mu je vzkipele do dramatiškega ognja, v prizoru z materjo do glnjive miline. V igri je bil zmeren in zadovoljiv; živo mu je igralo jasno oko. Gospod Desari sme biti s prvimi nastopom zadovoljen in ob vztrajnem učenju lahko mirno pričakuje sijajnih uspehov. Sicer bomo pa imeli še letos dovolj prilike, da se bomo z obema novincema podliže seznanili in zamogli temeljiteje soditi njiju umetniške sposobnosti.

Oba nova člena naše opere je občinstvo živahno odlikovalo s ploskanjem.

Alfia je pel g. Noll — ta naš stari mojster. Ljubka Lola cvetočih lic in svežega glasu je bila gospa Polakova. Gđc. Bitenčeva je prvič pela Lucijo in je izvedla ulogo po svojih najboljših močeh. V igri naj bo v bodoče starejša.

Zbor je pel krepko, zlasti nam je ugajal v nastopni pesmi in v cerkvenem zboru. Zdi se nam, da je v njega petje šinilo novo življenje in v njega igro več živahnosti. Začuli smo v njem nekaj novih, krepkih glasov. Orkester je pod spretnim vodstvom g. Beniška dobro rešil svojo nalogo. V naših razmerah — mislimo — ni boljše mogoče.

Prva operna predstava je prav lepo uspela — in gledališče ni bilo le polno občinstva, nego bilo je polno tudi — pohvale.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 27. septembra.

— **Osobne vesti.** Poštni nadoskrbnik v Ljubljani g. Šorli, je dobil naslov in značaj poštnega ravnatelja. — Okrajni komisar v Krškem g. Rikard baron Apfaltrern je v službovanje dodeljen upravnemu sodišču na Dunaju.

— **Blagoslovljeno obrekovanje.** Katoliški duhovniki, ki pod nadzorstvom pitanega kanonika Kalana pišejo „Slovenca“, so se včeraj zopet jedenkrat vedoma zlagali. Častikraja jim je že od nekdaj najljubši, posel, in se torej ni čuditi, da so hlastno popadli tržaškega Jakiča podlo sumničenje, da smo za Dreyfusa podkupljeni. Ti blagoslovljeni obrekovalci vedó prav dobro, da to ni res. Kako naš list o Dreyfusu piše, je za to aféro popolnoma brez pomena, ker vpliv našega lista ne sega do Pariza. Mi Dreyfusu tudi pri najboljši volji ne moremo škodovati niti koristiti. To vedó pri „Slovencu“ prav dobro, kakor tudi to, da ga ni tako neumnega žida na svetu, ki bi hotel podkupiti v Dreyfusovo korist čapopis, ki v Dreyfusovi zadevi sploh ne pride nič v poštev. Vzlic temu pa ti pošteni, kateri so šele zadnjič bili pred porotnim sodiščem stigmatizirani, pritrjujejo Jakiču, računajoč pri tem, da jim bodo verjeli vsaj tisti njihovih bralcev, ki s svojimi možgani nimajo misliti. „Slovenčeva“ sumničnja ne dosežejo niti našega zaničevanja. List, ki je pred nekaj leti sam za gotov denar prodajal židom svoje politično prepričanje, nas ne more razžaliti. In „Slovenec“ je tak list. „Slovenec“ je pred nekaj leti za gotov denar, ki so mu ga odšteli židje, priobčeval politične članke med inserati, da zapelje občinstvo v nakup bolgarskih srečk. Katoliški duhovniki okrog „Slovenca“ so takrat goreli za grozovitega morilca Stambulova, njih gorečnost pa je bila kupljena z denarjem židovskih bankirjev. Ni torej čuda, če ti ljudje skušajo oblatiti naš list, saj si morajo misliti, da se potem ne bo tako jasno videlo njihove podkupljivosti.

— **Nemški burši** so včeraj praznovali 15letnico ferialenega društva „Carniola“. Priklicali so tudi kacic deset somišljenikov iz Celja in iz Gradca in ž njimi slovesno „krokali“ do pozne noči. Policija jim je prepovedala nameravano izzivanje s črnorumenimi trakovi in demonstrativno vožnjo po mestu, in tako je odpadel vsak povod razburjenju in demonstracijam. Dež. vlada je seveda hitela ugoditi podanemu rekurzu tako, da so burši imeli vsaj to zadoščenje, da so se s svojimi pangermanskimi trakovi in ž njimi okrašenimi čepicami lahko danes — peljali na kolodvor.

— **Premembe v učiteljstvu.** Imenovani so gg.: Fran Čuk v Ostrožnem brdu nadučiteljem na Črnem vrhu; Alojzij Sežun v Rovtah nadučiteljem istotam; Ivan Cvirn v Trziču nadučiteljem v Srednji vasi v Bohinju in Henrik Petras v Ljubljani učiteljem v Ljubnem. Stalna nameščena sta na svojih mestih g. Emil Gustin v Jesenicah in gdč. Franja Vovk v Zaspju. Premeščeni so: nadučitelj v Dragotušu g. Kristijan Engelmann v Dobropolje; učitelj-voditelj v Božjakovem gosp. Stipko Jelenec v Dvor in učitelj-voditelj v Vrabčah g. Ivan Rudolf na Slap. Učitelj-voditelj v Razdrtem g. Ivan Trošt, ki je bil imenovan za Slap, ostane na sedanjem mestu. Nadučitelj mestne ljudske šole na Barji g. Ivan Likar je dobil učiteljsko mesto na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani.

— **Deželni odbornik dr. Tuma in učiteljstvo.** Ker smo v času boja za izboljšanje plač goriških učiteljev tudi mi omenili, da se je g. dr. Tuma na zborovanju „Zaveze“ v Celju izrekel za Ebenhochov šolski predlog, si štejem v dolžnost, da lojalno zabeležimo pojasnilo, ki ga je priročil g. dr. Tuma v zadnji „Soči“. Objavil je v njej članek, v katerem najprej popisuje prežalostne izkušnje, ki jih je sam doživel kot naroden ljudski učitelj v Postojni. S tem, da se je ob deželnozbornih volitvah izrekel za Obrezo in proti dr. Devu ter se zoperstavil ustanovitvi „Zweigvereina“ nemčurskega „Lehrervereina“ pod pokroviteljstvom tedanjega nadzornika Pirkerja, je bila njegova kariera kot učitelj podkopana. Gosp. dr. Tuma piše potem: „Čutil sem kruto roko kranjskih ustavovercev, in ni je bilo takrat osebe, ki bi me bila mogla braniti proti uradni oblasti. To so dejanski podatki iz zgodovine mojega življenja, in iz teh naj

sodijski učitelji, zakaj sem se bil l. 1897. pri občnem zboru „Zaveze“ v Celju izrazil za oni del predloga dr. Ebenhocha, kateri daje vpliv deželnim poslancem in deželnim odbornikom pri šolski oblasti. Kakor danes stvari stoje, učitelj ne more braniti učitelja uspešno v marsikaterem položaju, ko sedi nasproti c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku, c. kr. šolskemu referentu pri namestništvu in Nj. Eks. c. kr. namestniku; če se pa drzne zavzemati gotovo stališče, mora tudi računati z negotovo bodočnostjo. Nisem se potezal za predlog dr. Ebenhocha dalje, kakor toliko, da je prepustiti odločilno besedo v šolskih zadevah zastopnikom deželne avtonomne oblasti“.

— **Ljubljanske ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda** se opozarjajo, da se vdeležé pogreba gdčne. Demšarjeve, katera je bila vneta pospeševalnica družbe, jutri popoldne ob 4. uri iz dež. bolnice.

— **Kočevska budalost.** Gostilničarji v Kočevju, med njimi i znani Pomitsch (!), razobesili so te dni po gostilnah — torej v sobah, kjer Kočevar i Slovenca rad vidi — velikanske slike Wolfa, okinčanega s hrastovim perjem ter s širokimi frankfurtskim trakovi, kjer se bere: „Heil Dir, du Sieger!“ Komentara ni treba!

— **Društvo Kneippovcev.** Pripravljali odbor tega društva nas prosi konstatovati, da nima nobene zveze s starim klubom, nego da se to društvo snuje kot povse novo društvo, ki si preskrbi drug prostor za prireditve zdravilišča po Kneippovem sistemu, nego ga ima klub. Kdor se zanima za stvar, naj se vdeleži zborovanja, ki bo v četrtek, 28. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni „Pri zlati ribi“.

— **Čevljarstvo strokovno društvo v Ljubljani** priredi v nedeljo, dne 1. oktobra t. l. v kazinskem steklenem salonu trgateg v zvezi s plesom, pri kateri svira vojaška godba sl. c. in kr. pešpolka št. 27, kralja Belgijev Leopolda II. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina pri blagajni za osebo 40 kr. S prijaznostjo se prodajajo vstopnice v tvrčki gospoda Fran Šešarka v Šelenburgovi ulici in v glavni tobačni prodajalni gospoda Gruberja na Mestnem trgu po 30 kr. Otvoritev trgatve ob 9. uri zvečer. Ker je čisti dohodek namenjen strokovnemu pouku, vabi najljubnejše odbor slavno p. n. občinstvo za mnogobrojni obisk.

— **Poročil se je finančni asistent v Trstu g. Jakob Rupel** z gdčno. Elviro Nabergojevo s Proseka, hčerko zaslužnega slovenskega prvoboritelja g. vit. Ivana Nabergoja. Čestitamo!

— **Iz Zatičine** se nam piše: V nedeljo, dne 24. septembra t. l. po poludanski službi božji predaval je v šoli v Zatičini gospod Šeber, c. kr. živinozdravnik v Litiji. Z veseljem se mora priznati, s kakim zanimanjem je precejšnje število veljavnih posestnikov in živinorejcev zares jako važni in poučni poldrugourni govor poslušalo. Vidi se, da jednako predavanje je velike važnosti in koristi za živinorejce. Gospodu poročevalcu se pa zagotovi, da so besede njegove padle na rodovitna tla, katere bodo dale obilni sad. Tem potom naj bo srčna zahvala okrajnemu glavarstvu v Litiji in gospodu živinozdravniku Šeberju, da nam je bila prilika dana, veliko poučljivega in lepega v prospeh kmetovalca in živinorejca slišati, ter prosimo, da naj bo v našem kraju še večkrat jednako predavanje.

— **Ustanove za železničarje.** Kakor vsako leto razdelili se bodo tudi dohodki naslednjih ustanov: 1. avstrijske železniške podporne zaloge za podpore potrebne uslužbenca avstrijskih železnic, ki so postali nesposobni za službo in ne uživajo nikake pokojnine, kakor tudi za njihove vdove in sirote; 2. ustanove Matije viteza Schönererja za pomoči potrebne neaktivne uradnike in služabnike, in sicer za take, ki nobene ali le majhno pokojnino uživajo; 3. ustanove barona Morica Königswarterja za pomoči potrebne vdove in sirote železniških uslužbenecv, katere ne uživajo nobene pokojnine, ali niso kako drugače preskrbljene, dalje za take vdove in sirote, ki sicer uživajo kako pokojnino ali so preskrbljene kako drugače, pa vsejedno lahko dokažejo, da so podpore potrebne, in slednjič za bivše železniške uslužbenca, kateri ne uživajo nobene pokojnine, ali niso preskrbljeni kako drugače, ki so zgubili službo radi bolehnosti in postali ne-

zmožni, da si kaj prislužijo; 4. ustanove za avstrijske železniške invalide za uslužbenca in delavce na železnicah, ki so v službi ponesrečili in postali nezmožni, da sploh kaj zaslužijo, pa tudi za ostale takih železniških uslužbenecv, ki so bili pri ponesrečenju takoj mrtvi ali so umrli vsled istega; 5. ustanove Ferdinanda Linderja in Samuela Hahna za vdovo uradnika južne železnice, katera ne uživa nobene ali le majhno pokojnino. Tozadevne prošnje, ki se morajo nasloviti glede prvoimenovanih 4 ustanov na kuratorij dotične ustanove in glede zadnjeimenovanih dveh na glavno ravnateljstvo južne železnice na Dunaju, morajo biti opremljene s potrdilom načelnika postaje, na kateri biva prosilec, daje isti potreben in vreden podpore, najnovejšega datuma ali pa s pričevalom oblasti prebivališča o ubožnosti najnovejšega datuma. Drugih listin ni treba priložiti. Prošnje za podporo, iz katere teh 6 ustanov se morajo v teh-le rokih vložiti pri glavnem ravnateljstvu: glede Schönererjevih ustanov do 15. oktobra, glede železniške podporne zaloge, Königswarterjeve ustanove in ustanove za invalide do dne 31. oktobra, glede Linderjeve in Hahnove do 15. decembra t. l.

— **Razpisane službe.** Pri deželnem sodišču v Ljubljani mesto deželnosodnega svetnika s plačo VII. sist. razreda. Zahteva se popolno znanje obeh deželnih jezikov. Prošnje do 8. oktobra t. l. deželnosodnemu predsedstvu v Ljubljani. — Pri deželnem sodišču v Ljubljani mesto kanclijskega nadpredstojnika. Prošnje do 30. t. m. predsedstvu deželnega sodišča v Ljubljani. — V Ljubnu mesto drž. pradnega substituta v VIII. razredu. Prošnje do 1. oktobra t. l. nadpravdništvu v Gradcu. — Na enorazrednici v Radovici mesto učitelja-voditelja definitivno ali provizorično. Prošnje do zadnjega t. m. okr. šol. svetu v Črnomlju. — Pri okr. sodišču v Škofjiloki mesto kanc. pomočnika, ki je zmožen obeh deželnih jezikov. Plača 1 gl. na dan. Lepa pisava se zahteva. Prošnje takoj. Nastop službe 1. oktobra. — Pri okr. sodišču v Kostanjevici mesto diurnista. Plača 1 gl. na dan. Nastop službe 1. oktobra. Prošnje takoj.

* **Umor deklice v Polni.** Žid Hilsner je izdal kot sokrivca umora Neže Hrůžove 48letnega žida Ebermanna in 26letnega žida Wassermanna. Oba se klatita po svetu brez pravega opravka. Ebermanna so že zaprli. Našli so pri njem poštno potrdilo, da je odposlal nekam svojo obleko. Sumi se, da se je Ebermann po umoru dekleta preoblekel. Baje so zaprli tudi Hilsnerjevo mater, ker je postala sumljiva sokrivde. Nekateri listi trdijo, da je Hilsner imenoval dva žida le zato, da se vsaj za nekaj časa odtegne vislicam in si podaljša življenje.

* **Luccheni** se je v ječi — kakor poroča „Figaro“ — jako zredil. Zaprt je sam v posebni ječi. Vede se prav dostojno in mirno. Kadar je svoboden, čita romane in pobožne knjige. Sicer pa dela škatlje. Dolej je dobil 12 pisem, v katerih ga pozivljajo dopisniki, naj se skesa, toda Luccheni prenaša usodo ponosno.

* **Plodovita trta.** Iz Komiže v Dalmaciji poročajo: 8 let stara trta na vrtu učitelja A. Novaka nosi 955 velikih grozdov.

* **Oče in sin.** Iz Heba poročajo: V nedeljo ponoči so našli na cesti blizu Heba trgovca očeta Riedla ubitega in sina nezavestnega ter smrtno ranjenega. Oba trgovca sta bila oropana. Zločinci so neznan.

* **Gr ozen čin.** Iz Waldheima na Zschappavi poročajo: Žena kmeta Pavla je nesla svoja dva otroka v gozd, ter ju ondi zadavila. Potem pa je skočila v Zschappavo ter se utopila. Vzrok strašnega čina je dedična blaznost, ki je v rodbini Pavlove žene navadna. Ubogi soprog je iz žalosti tudi napol blazen.

Književnost.

— „**Glasbena Zora**“ III. in II. zvezek. Ocenil L. Pahor. (Konec.) Opazuje se, da naši glasbeniki pišejo večidel za mešane zборе — in ne za moške. Svoječas se je gojilo bolj petje v moškem zboru, nego danes, in zakaj?

Povsod tožijo o pomanjkanju I. tenoristov in sploh dobrih, čistih glasov. V mešanem zboru je pa tudi tenorist z manj obsežnim glasom na mestu, in ženske si

ohranijo lažje svoj čist zvonk glas, in se tudi seveda spajanje ženskih in moških glasov podaja bolje. Vender ima dober moški zbor nekaj slovesnega v sebi, česar mešani zbor ne more nadomestiti, zato naj se tam, kjer so dobri moški glasovi, goji tudi petje v moškem zboru. Naj bi naši nadobudni skladatelji obrnili večjo pozornost moškimi zborom, kajti istina je, da so sporedi pevskih koncertov zadnjih let pri različnih društvih precej vedno isti. Letos se bode tudi v naši „Glasbeni Matici“ bolj gojilo petje v moškem zboru, in nastopi ta v enem prihodnjih koncertov, in tedaj, ko se bode pokazala tudi moč moškega zboru, ako goji to resno in pod spretnim vodstvom, tedaj bo prilika še kaj omeniti o moških zborih, oziroma njih predavanjih, koncertih, repertoarju, v pretekli sezoni in dati dobrovoljne migljaje za bodoče.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 27. septembra. V krizi je nastala stagnacija in to vsled cesarjeve odsotnosti. Cesar se je odpeljal v Berndorf, a se vrne od tamkaj že danes zvečer. O Liechtensteinu se nič več ne sliši in menda je resnično, kar poroča klerikalna „Reichspost“, da je spoznal nemožnost sestaviti tako ministrstvo, ki bi ugajalo desnici in levi. Skoro gotovo je, da pride na krmilo uradniško ministrstvo, kateremu bo stal na čelu štajerski namestnik grof Clary Sodi se, da bo to ministrstvo že jutri sestavljeno in da se njega imenovanje razglasi zajedno z odpustom Thunovega ministrstva.

Dunaj 27. septembra. Bolgarski knez se je včeraj dlje časa posvetoval z Goluchovskim, Kallayem in Krieghammerjem. To svedoči, da ima njegov prihod na Dunaj dalekosežen političen pomen.

Budimpešta 27. septembra. Jutri se snide zopet poslanska zbornica. Ministrski predsednik Széll bo zahteval, naj se takoj izvoli kvotna deputacija. Volitev delegacije se odloži do tedaj, ko bo izvolitev avstrijske deputacije zagotovljena. Pričakuje se, da začne skrajna leвица že jutri vojno proti vladi. Najprej namerava sprožiti vprašanje o Hentzijeve spomeniku, potem pa hoče predlagati, naj se parlament in vlada vdeležita priredbe dne 6. oktobra v Aradu, kjer se bo častil spomin tistih 13 ustaških generalov, ki so bili pred 50 leti usmrčeni.

Beligrad 27. septembra. Obsojenci so bili včeraj, vključeni v strašne verige, prepeljani v trdnjavo, oziroma v kaznilnico v Požarevcu. Obsojenci so skoro vsi bolehn. Izvedelo se je, da so jih že pred obsodbo začeli zastrupljati z arsenikom. To je bil tudi vzrok, da pri obravnavah ni bilo nikdar vseh obtožencev, da je bil vedno kdo bolan in navadno tisti, ki bi bil lahko ovrgel kako točko obtožbe.

Petrograd 27. septembra. Rusko časopisje je skrajno ogorčeno radi obsodbe v Belemgradu. „Novoje Vremja“ pravi, da se mora Milan na vsak način iztirati iz Srbije. Tudi na Avstrijo lete ostre pušice.

Dunaj 27. septembra. Vsled razkritij raznih listov, iz katerih je razvidno, da je finančni minister Miquel provzročil odklonitev predloge glede kanalov, da napravi razpor mej konservativci in cesarjem ter kancelarjem, je nastala ministrska kriza. Miquelov odstop je skoro gotova stvar.

London 27. septembra. Včeraj se je v „Raadu“ v Pretoriji prečitala najnovejša brzojavka angleške vlade. Krüger bo danes predlagal, naj se odgovori v tem smislu, da smatra Transvaal koncentracijo angleških vojnih sil ob transvaalski meji za izraz sovražnosti. Če „Raad“ ta odgovor odobri, je s tem napovedana vojna.

Narodno gospodarstvo.

Priporočilo k vdeležbi pri „Glavni slovenski hranilnici in posojilnici v Ljubljani“.

Podpisani odbor „Trgovskega in obrtnega društva za Kranj-“

sko" priporoča vsem trgovcem, obrtnikom in sploh vsem Slovincem, da pristopijo h „Glavni slovenski hranilnici in posojilnici“ v Ljubljani, v prvi vrsti kot člani ali z glavnim deležem po 100 gld. ali z poslovnim deležem po 10 gld. (sme se pa vzeti tudi več deležev) in sploh osredotočiti denarno gibanje pri tem zavodu, bodisi, da se vloga denar ali da se ga izposodi. Odbor „Trgovskega in obrtnega društva, pretrčavši vabilo in pravila tega zavoda, je spoznal veliki pomen tega podjetja, ki bode postalo mogočno in neprecenljivo koristi, tem pomenljivejši, čim številnejše in hitreje se ga občinstvo sklone.

Združimo torej svoje sile!
Odbor „Trgovskega in obrtnega društva za Kranjsko“.

Darila.

Uredništvu našega lista sopoljali:
Za družbo sv. Cirila in Metoda: Gospod Josip Fajdiga, trgovec v Kamniku 2 K 50 vin. za steklenico, katero je vesela družba rodoljubov v vagonu mej Postojino in Rakekom prodala na dražbi. — Gosp. Ivan Šemrl, učitelj v Lescah 10 K (in sicer 4 K iz nabiralnika v gostilni pri „Katrineku“ in 6 K nabrane v veseli družbi pri „Triglavu“ pri prodaji svalčice). — Skupaj 12 K 50 vin. Živeli vsi darovalci!

Za Prešernov spomenik: Gospod Vilko Gestrin v Lescah 5 K, nabrane v veseli družbi z geslom: „Vremena Kranjcem morjo se zjasniti!“ — Živeli rodoljubni darovalci!

Slovinci in Slovenke! Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Za prebivalce mest, uradnike i. t. d. Proti težkotam prebavljenja in vsem nasledkom mnogega sedenja in napornega duševnega dela je uprav neobhodno potrebno domače zdravilo pristni „Moll-ov Seidlitz-prasek“, ker upliva na prebavljenje trajno in uravnavalno ter ima olajševalen in topilen učinek. Skatljica velja 1 gld. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, na DUNAJI, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi je izrecno zahtevati MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. Manj kot 2 skatljici se ne pošljeta. 3 (59—13)

Umri so v Ljubljani:

Dne 25. septembra: Oton Müller, stotnikov sin, 11 mes., Šubičeve ulice št. 3, črevesni katar.
Dne 26. septembra: Frančiška Ekert, zasebnica, 49 let, Sv. Petra cesta št. 25, jetika.
V deželni bolnici:
Dne 20. septembra: Emil Avbel, delavčev sin, 4 leta, vsled opeklina.
Dne 23. septembra: Marija Svetek, strežnica, 70 let, mrtvoud.
Dne 24. septembra: Frančišek Mrhar, kurjač, 29 let, vročinska bolezen.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 806-2 m. Srednji srčni tlak 738-0 mm.

Sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
26.	9. zvečer	734.8	11.0	sl. jzhod	jasno	0.0 mm
27.	7. zjutraj	735.2	8.2	sl. ssvzh.	pol. oblač.	
	2. popol.	735.2	20.1	sr. jzhod	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 11.9°, normale: 13.4°.

Dunajska borza.

dné 27. septembra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	100	gld.	05	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	99	95		
Avstrijska zlata renta.	118	—		
Avstrijska krona renta 4%.	100	10		
Ogerska zlata renta 4%.	116	95		
Ogerska krona renta 4%.	95	06		
Avstro-ogerske bančne delnice.	906	—		
Kreditne delnice.	370	—		
London vista.	130	65		
Nemški drž. bankovci za 100 mark.	58	97 1/2		
80 mark.	11	78		
80 frankov.	9	57 1/2		
Italijanski bankovci.	44	50		
C. kr. cekini.	5	69		

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKS VERSECO, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja povodom boleznin in smrti moje ljubljene soproge

Ivane Tomšič

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo drage rajnice k večnemu počitku, izrekam tem potom vsem vdeležencem srčno zahvalo.

Posebej pa se zahvaljujem prečastiti št. Peterski duhovščini ter vsem darovalcem krasnih vencev. Bog povrni vsem!

V Ljubljani, 27. septembra 1899.

Luka Tomšič

(1771) vrtnar.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Isl, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 15 min. zvečer osebni vlak v Jesenice. Poleg tega vsako nedeljo in praznik ob 5 uri 41 minut popoldne v Podnart-Kropo.

Froga v Novo mesto in v Kočevlje. Osebni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Priloh v Ljubljano j. k. Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Linca, Steyra, Isla, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 55 min. zjutraj osebni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 17 min. dopoldne osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plnja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linca, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osebni vlak z Dunaja, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plnja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Poleg tega ob 8. uri 42 min. zvečer iz Podnarta Kropo. — **Froga iz Novega mesta in Kočevlja.** Osebni vlaki: Ob 8. uri 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 43 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane d. k. v Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Priloh v Ljubljano d. k. iz Kamnika.** Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9 uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1206)

Učeneec

kacih 14 let star, se sprejme v trgovino z mešanim blagom.
(1774—1) L. Fürsager, Radovljica.

Prodajalnica

se odda

v Rožnih ulicah hiš. št. 11
oziroma se iz te prodajalnice tudi vsa potrebna **oprava proda.** (1775—1)

Trgovski pomočnik

zmožen slovenskega in nemškega jezika, dober prodajalec, želi vstopiti v službo v mestu ali na deželi.
Ponudbe pod „št. 100“ poste restante Laze pri Kamniku. (1733—3)

Sprejme se v večjo gostilno mlada, delavna

natakarica

kateri se odda na račun. Zasluzek dober, kavicje je vložiti 300 gld. (1763—3)
Kje? pove upravništvo „Slov. Naroda“.

Krtače za pôde

iz čistih rižovih korenin in bičja, dalje (1583-7)

krtače za obleke, za likanje

in podobne ponuja najceneje

Alojzij Pavlišta

v Kyšperku, Češko.

Zahtevajte cenike.

Na prodaj je po nizki ceni

hiša

v Vodmatu, Jenkove ulice št. 11.

Ima 7 stanovanj, lepo klet in lep vrt. Kupci naj se ogledajo pri lastniku istotam. (1772—1)

Ivan Kordik

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10-14

priporoča svojo veliko zalogo

gumijastih čevljev

in čevljev za telovadbo

po najnižji ceni. 1710-5

Izjava.

(1776)

Prekličem razžaljive besede, katere sem govoril o g. Janezu Bajda.
France Florjančič.

Mlad soliden

trgovski pomočnik

se sprejme v špecerijsko trgovino. Ponudbe poste restante Ljubljana pod „Gorenjsko“. (1746—3)

V trgovsko pisarno sprejme se takoj

praktikant

z lepo pisavo ter zmožen slovenščine in nemščine.

Ponudbe sprejema upravništvo „Slov. Naroda“. (1765—2)

Poštna in

brzojavna upraviteljica

z dobrimi spričevali, želi premeniti službo. Ponudbe naj se pošljejo na upravništvo „Slov. Naroda“. (1773—1)

Hiša

v Mekinah pri Kamniku

s sadnim in zelenjadnim vrtom ter gozdom, se **takoj proda.** (1760-2)

Kupci naj se ogledajo pri Blažu Ravniku, gostilničarju „pri belem volu“ v Ljubljani, Kolodvorske ulice št. 23.

Za vinsko trgovino na debelo

O. Kolmar & Co. Zagreb

išče se (1758—3)

učeneec

iz boljše hiše s potrebnim predznanjem in zmožen nemškega jezika.

Kontovarist

z dovršeno trgovsko šolo in nekoliko prakso

išče službe

pod skromnimi zahtevami.

Blagohotne ponudbe sprejema upravništvo „Slov. Naroda“. (21—221)

Stara, dobro vpeljana

gostilna

v Ljubljani ali v okolici se

išče na račun. (1764—2)

Kje? pove upravništvo „Slov. Naroda“.

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica

registr. zadruga z neom. zavezo

pisarna v Šelenburgovih ulicah h. št. 3 v Ljubljani

sprejema in izplačuje

hranilne vloge po 4 1/2% obresti od dne do dne

brez odbitka in brez odpovedi.

Glavni deleži so po 100 gld., poslovni po 10 gld. Za brezplačno pošiljanje denarja so položnice na razpolago. Vsa pojasnila pismeno ali v uradnih urah od 8.—12. in od 1/3.3.—6. ure. Hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretregalo.

(1688—5)

Dr. M. Hudnik, predsednik

Izmej najfinjših toaletnih mil najcenejše in najmilejše.

Za umivanje porabno za

dame

kakor tudi kot

milo za otroke

jako priporočljivo.

Povsod na prodaj po 30 kr.

Doering ^{ovo} **milo**

S (444—25)

SOVO.

Vincenc Čamernik

kamnoseški mojster

Slomškove ulice št. 9 LJUBLJANA Slomškove ulice št. 9

nasproti električne centrale (1731—3)

priporoča p. n. občinstvu za bližajoči se praznik Vseh Svetih svojo

bogato zalogo nagrobnih kamnov

iz raznolikih marmornatih vrst po najnovejših risarijah. Prevzame izdelovanje rodbinskih rakev ter spomenikov tudi na zunaj.

Narisi ter načrti so brezplačno na ogled.

Znano solidno delo. Nizke cene. Točna postrežba.

Hrvatska.

Grozdje in mošt

iz Plešivice

500 hektolitrov

popolnoma zdrave in sortirane vrste prodajata

brata Fran in Josip Horvat

(1752—2) v lastnih vinogradih Plešivica p. Jaska.

Razglas.

Državno vojno ministrstvo namerava v priloženem seznamu I. navedene oblačilne in opravne predmete iz usnja, ki reprezentujejo 1/4 avstrijski industriji pridržane kvote normalne potrebnosti za l. 1900., dobivati od malih obrtnikov.

Kot pravilo imajo veljati ponudniki om dotičnih dajatev sledeče določbe:

1. Ponudbe za prevzetje take dajatve smejo se vložiti le od mojstrov, ki stalno bivajo v Avstro-Ogrski in so z obrtnim listom obrtniške oblasti pooblašteni, da smejo dotično obrt samostojno izvrševati.

2. Vsak tak mali obrtnik se lahko udeleži te dajatve, kakor ga je volja, bodisi a) samostalno, bodisi b) kot ud obrtne zaveze, ki je pristojna in obstaja na podlagi obrtnege reda, ali c) kot ud na podlagi zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, ustanovljene obrtne in produktivne zadruge čevljarskih mojstrov.

V prvem slučaju ima sam vložiti ponudbo, sestavljeno po obrazcu A, ki je zadej razviden.

Mali obrtniki, ki se hoté udeležiti dajatve s posredovanjem svoje obrtne in produktivne zadruge, morajo vložiti po omenjenem vzorcu sestavljeno ponudbo potom zadruge. V seznamu po vzorcu B, ki se ima priložiti ponudbi se smejo imenovati ne vsi, nego samo oni člani zadruge, ki se res hoté udeležiti pri dajatvi.

Ako pripadajo obrtni zadruzi razum čevljarskih mojstrov tudi jermenarski itd. mojstri, mora zadruza za čevljarske mojstre, kakor tudi za druge mojstre vložiti posebno ponudbo in seznamek.

3. Oblastvena potrdila, katera je doprinesiti dobavnim ponudnikom o njih opravičenosti (točka 1.) na ponudbah (seznameh), so istotako razvidna iz obrazcev A in B.

Na ponudbe (sezname), v katerih ni tega potrdila, se ne bode oziralo.

4. Mali obrtniki, ki pripadajo kaki zavezi kot člani, ne smejo tudi hkratu posemno oferirati.

5. Ponudbe, previdene s kolkom 50 kr., naj se vpošljejo najkasneje do 31. oktobra 1899. l. ob 12 uri popoldne oni trgovinski in obrtni zbornici, v katerem področju bivajo mali obrtniki (obrtne zadruge).

Na ponudbe, ki prepozno prihajajo, ali če se pošljejo telegrafičnim potom, se ne bode ozir jemal.

6. Uzorcev za poskušnjo ni treba pošiljati, niti ni treba jamščine (kavcije) polagati.

7. Denarna vrednost dajatvene partije za zalaganje se poganjajočih obrtnikov se ima ravnati po broju v razmerju k vpisani vkupni dajatveni količini.

Pri obutalu si c. kr. trgovinsko ministrstvo, kateremu je drž. vojno ministrstvo prepustilo razdelitev dobav, pridržuje določevati vrsto in velikostne razrede obutal, ki jih imajo oddati pojedini mali obrtniki (zaveze), in sicer pri naročevanju samem. Zatorej naj se gotove vrste (čevlji, lahki čevlji, na pol škornje, škornje, čizme) in velikostni razredi ne ponujajo.

Lahki čevlji se bodo le takim ponudnikom odkazali, kateri v ponudbi špeci-elno izjavljajo, da tudi te vrste obutalo sprejmo v dajatev.

8. Vrste, ki se imajo dajati, morajo biti izdelane od dotičnih malih obrtnikov, katerim se je dajatev naročila, v lastni delavnici (eventuelno) v delavnici, katero je zadruza ustanovila za skupni račun dajateljnih zadržnikov.

Odstop (cesija) dajatve, ki se je komu naročila drugim osebam, bodisi proti plačilu ali brezplačno, ni dovoljen in bi imel za posledico, da se dotične vrste popolnoma izključijo od prevzetja.

9. Za orientovanje o razmerah gledé cen naj služi pridejani seznam II. Višje cene kot tu navedene se ne morejo nikomur dovoliti.

10. Oddajalni kraji in oddajalni roki za naročene vrste naznanijo se takrat, ko se bode prisodila komu dajatev, to bode meseca januarja 1900. l.

Načelno je oddajalno mesto ono monturno zalagališče, ki je najbližje prebivališču dotičnega zalagatelja.

Oddajni roki padejo v čas od 1. maja do 31. avgusta 1900. leta.

Da se oddajanje kolikor možno olajša, ustanovila se bodo, ako bi kazalo, za male obrtnike iz krajev, ki so posebno oddaljeni od monturnega zalagališča, bližje ležeča prevzemališča.

11. Vse vrste, ki se imajo oddajati, morajo tako gledé kakovosti materiala, kakor gledé oblike dimenzij, (pri obutalih gledé vnanje, kakor tudi notranje dimenzije dotične

velikostne vrste) teže in konfekcije popolnoma odgovarjati eraričnem vzorcem, ki leže pri monturnih upravnih zavodih. Ti vzorci z opisom in črtežem in k obutalom tudi prikrojevalne patrone so vsakomur na vpogled pri monturnih zalagališčih št. 1 v Brnu, št. 3 v Gradcu in št. 4 v Kaiser-Ebersdorfu, oziroma se lahko od tam naročé proti plačilu.

Glede vložka trstenine (Rohrplattenstoff) in glede v primeri z lanskim letom premerjenih vzorcev, se opozarja špeci-elno na dotično opazko v seznamu I.

Čevljarski mojstri jednega kraja, ki se hočejo natančneje informirati o izgotavljanji vojaških obuvah po vzorcih, lahko iz svoje srede jednega mojstra odpošljejo v bližnje monturno zalagališče, ki mu bode dalo dotične potrebne informacije.

12. Dovoljeno je, posluževati se strojev. V vsakem slučaju pa morajo biti obuvana vseskozi šivana. Za šivanje podplatov s strojev se ne smejo vporabljeni taki z zadnjim šivom (Steppstich).

Ako se pete obutal pritrjajo z medenimi vijaki ali železnimi žebličji ne smejo njih špice predreti notranjega podplata, istotako ne smejo kanulne žbice, s katerimi se pritrja spodnji podplat presegati istega. Spodnji podplat se ne sme odločiti in more biti vzorcem vsaj jednak. Medeni vijaki se ne smejo vporabljeni za pritrjevanje podplatov.

13. Glede vizitacije oddanih obutal se opomni, da se najpreje notranja kakovost preiskuje na ta način, da razpara jeden odstotek (najmanj jeden par) vsake oddajalne partije častnik, ki jo bode prevzel.

Če se ni pri tej preiskavi kaj pomanjkljivega pokazalo, preiskovala se bode vsa partija, ne da bi se dalje paralo.

Če bi pa bilo kaj pomanjkljivega, kar se tiče notranje kakovosti, iz česar bi brezdvomno sledilo, da obuvana ne odgovarjajo vsem propisom, potem se takoj vsa partija odkloni. Če bi pri prvi preiskavi bilo kakega dvoma, da li odgovarjajo preiskovana obuvana vzorcem, preiskovalo se bode dvojno, eventuelno trojno odstotno število (najmanj pa dva ali tri pare čevljev).

Pri poskušalnem razparanju se, če ni nikakih pomislekov proti vzprejetju, razparani komadi na erarične stroške zopet popravijo. Inače se ti komadi razparani, kakor so, vrnejo zalagatelju, kateremu potem ne pristojna pravica do odškodnine.

Vojaška in jahalna oprava pregledovala se bode vsak komad posebe.

14. One vrste, glede katerih se je pri vizitaciji izkazalo, da niso narejene po vzorcih, ali katere so se doposlale stoprav potem, ko je potekel rok za oddajanje, se ne bodo vzprejemala.

15. Če misli kak mali obrtnik (zaveza), da odklonitev kake vrste ni utemeljena, je upravičen, prositi za nepristransko komisijo. Dotična prošnja naj se vložiti najkasneje v 14 dnevih od dneva odklonitve pri onem vojnem teritorialnem (kornem) poveljništvu, v katerega področju se nahaja monturno zalagališče (oddajalno mesto), ki je dotične vrste odklonilo.

Nepristranska komisija, ki jo ima sklicati omenjeno vojno teritorialno (korno) poveljništvo, obstoji iz jednega štabnega častnika vojske kot predsednika, z dveh stotnikov (ritmojstrov) vojske, iz jednega uradnika vojne intendancije in iz treh zvedencev civilnega stanu, od katerih jednega določi zalagatelj, jednega monturno zalagališče (odnosno intendancija, v katere področju leži dotična prevzemna postaja) in jednega trgovsko sodišče vsled prošnje vojnega, teritorialnega (kornega) poveljništva.

Če trgovinskemu sodišču ni možno, imenovati zvedenca, ondu ima vojno-teritorialno (korno) poveljništvo naprositi dotično trgovsko in obrtno zbornico, da deleguje zvedenca.

Sodba, katero izjavi večina vseh članov razsodišča glede vzprejetja ali odklonitve vrst na temelju dajatvenih pogojev, se ima smatrati za končno odločitev, proti kateri ni nobene pritožbe ne administrativnim, ne pravnim potom.

Stroški nepristranske komisije zadenejo v slučaju, če je komisija spoznala, da ni moči nobenih njej predloženih vrst vzprejeti, zalagatelja, v protivnem slučaju, to se pravi, če se vse vrste sprejme, pa vojaški erar.

Če pa je bilo spoznano, da samo jeden del predloženih vrst ni za rabo, potem ima zalagatelj od skupnih stroškov nepristranske komisije trpeti samo tisto svoto, katera odgovarja oddajalni vrednosti dotičnih vrst, glede kojih se je izreklo, da niso za vzprejetje.

Na Dunaju, dne 11. septembra 1899.

Seznam I.

o zalagalnih vrstah		o zalagalnih vrstah	
Poimenovanje vrst	Število	Poimenovanje vrst	Število
čevlji	42983	Plaščni jermeni	2625
lahki čevlji	8139	45-5 cm dolgi	2257
nizki škornji	2190	55-5 cm dolgi	8925
dragonški škornji	4613	Nabojnače za peštvo 8 mm municiji, brez držala nabojev	2076
čizme	1380	Nabojnače za konjico 8 mm municiji	262
Jermenov za hlače ²⁾	5687	Tobolec za revolver z nosilnim jermenom	1347
Telečakov	4812	Sabljeni pasovi	1041
uz. 1888, brez nosil in brez tornistrske igle ¹⁾	64	ročni jermeni za konjico	105
za sanitetno četo	157	Oprtnice za bobnje okovane, brez tobolev za kijčke	113
za tehnične čete	122	Predpasni jermenje za bobnje	1400
Telečak za nosilce pionirskega orodja ¹⁾	97	Gorenje opasivnice	910
Orodni tornister za nosilce pionirskega orodja ¹⁾	5591	Spodnje opasivnice	3150
Nosilo za telečake	595	brez podpon	805
Usnjati ovoji za tornistrsko nosilo	245	s podpono	910
Usnjati ovoji za tornister-vrečo	4900	Glavna stajala	910
Tornister za naboj ¹⁾	28	Motvozna	910
Tornister za listine ¹⁾	122	Drogovne	910
Jermenje za tornister za tehnične čete	133	Motvoze	105
Tornister za konjico	161	uzde	1050
z nabojnačev	490	Stremenski remeni	4042
Nabojnači	5600	Sprednji	2590
Pasovi brez zapone uz. 1888	1050	Zadnji	1470
Pasovna podpona	8312	stranski ³⁾	1470
sabljna bodala k repetirkam	295	srednji	1540
sablje peštva	980	Hlevnih brez pripevnic ⁴⁾	602
pionerske sablje za nejzedece	402	s pripevnicami (brez kljuge in zaporne, brez trnja)	568
pionerske sablje za vozno četo	665	Oprtnice za podkve s pripevnicami	22575
Nosilne pripanke za pasove	332	Oprtalnikov za kuharsko orodje	472
Pasovi brez karabinske zaponke za konjico ²⁾	6475	uzorec 1888	262
Jermeni za puške	665	za konjico	17
Jermeni za repertirko karabinko	23625	Ovojev za četne svetilke za konjico	875
Plaščni jermeni z dvema zaponkama		Ovojev za lopate za peštvo	105
		Ovojev za taborske sekire	

¹⁾ Za telečake uz. 1888, za tornister za naboj, za orodni tornister, oziroma telečak za nosilce pionirskega orodja in za tornister za listine potrebno trsenino za uložke (Rohrplattenstoff-Einsätze) morajo dotični mali obrtniki dobivati po lastni ceni od dostojnega monturskega skladišča. Ista znaša: za tornister uz. 1888, ali tornister za nosilce pion. orodja 37 kr. tornister za naboj . . . . . 51 kr. listine . . . . . 1 gl. 55 " in orodje . . . . . 27 " ²⁾ Od teh je izgotoviti 5%, po 1. in 95%, po 2. velikostni meri. ³⁾ Uzorec zadnjega stranskega pritezalnega jermena je od lanskega raspisa premenjen. ⁴⁾ Od teh je izgotoviti polovico po prvi, polovico pa po drugi velikostni meri.

Seznam II.

o zalagalnih cenah.

Nazvanje vrste		Jednotna cena				Nazvanje vrste		Jednotna cena			
		v številkah		v pisemenih				v številkah		v pisemenih	
glid.	kr.	goldin.	krajcarjev	glid.	kr.	goldin.	krajcarjev				
1	5	15	pet	petnajst	1	95	—	petindevedeset			
1	5	04	pet	štiri	1	35	jeden	petintrideset			
1	5	02	pet	dva	1	11	—	jednajst			
1	4	97	štiri	sedemindevedeset	1	11	—	jednajst			
1	4	85	štiri	petinosemdeset	1	3	41	tri			
1	4	87	štiri	sedeminosemdeset	1	4	11	štiri			
1	4	71	štiri	enainosemdeset	1	8	21	osem			
1	4	69	štiri	devetinosemdeset	1	7	36	sedem			
1	4	64	štiri	štiriinosemdeset	1	—	76	—			
1	3	78	tri	oseminosemdeset	1	—	47	—			
1	3	73	tri	triinosemdeset	1	—	08	—			
1	3	72	tri	dvainosemdeset	1	—	21	—			
1	3	67	tri	sedeminosemdeset	1	—	25	—			
1	3	62	tri	dvainosemdeset	1	—	26	—			
1	3	61	tri	jednoinosemdeset	1	—	30	—			
1	3	52	tri	dvainosemdeset	1	—	05	—			
1	3	49	tri	devetinosemdeset	1	—	52	—			
1	3	47	tri	sedeminosemdeset	1	—	34	—			
1	6	89	šest	devetinosemdeset	1	—	67	—			
1	6	83	šest	triinosemdeset	1	—	12	—			
1	6	78	šest	oseminosemdeset	1	—	07	—			
1	6	74	šest	štiriinosemdeset	1	—	09	—			
1	6	48	šest	oseminosemdeset	1	1	25	jeden			
1	6	47	šest	sedeminosemdeset	1	—	50	—			
1	6	38	šest	oseminosemdeset	1	1	59	jeden			
1	6	35	šest	petinosemdeset	1	—	84	—			
1	6	33	šest	triinosemdeset	1	—	34	—			
1	8	88	osem	oseminosemdeset	1	1	03	jeden			
1	8	81	osem	jednoinosemdeset	1	—	32	—			
1	8	77	osem	sedeminosemdeset	1	—	66	jeden			
1	8	73	osem	triinosemdeset	1	—	44	jeden			
1	8	44	osem	štiriinosemdeset	1	—	63	—			
1	8	43	osem	triinosemdeset	1	—	90	—			
1	8	34	osem	štiriinosemdeset	1	—	46	—			
1	8	31	osem	jednoinosemdeset	1	—	63	—			
1	8	29	osem	devetinosemdeset	1	—	58	—			
1	9	04	devet	štiri	1	1	29	jeden			
1	8	98	osem	oseminosemdeset	1	1	22	—			
1	8	93	osem	triinosemdeset	1	—	31	—			
1	8	89	osem	devetinosemdeset	1	—	36	—			
1	8	56	osem	šestinosemdeset	1	1	46	jeden			
1	8	55	osem	petinosemdeset	1	—	53	—			
1	8	46	osem	šestinosemdeset	1	1	37	jeden			
1	8	43	osem	triinosemdeset	1	—	99	—			
1	8	41	osem	jednoinosemdeset	1	—	10	—			
1	—	19	—	devetinajst	1	—	39	—			
1	5	25	pet	petindvajset	1	—	18	—			
1	4	65	štiri	petinosemdeset	1	1	17	jeden			
1	5	05	pet	pet	1	—	72	—			
1	5	29	pet	devetinosemdeset	1	—	11	—			
1	3	57	tri	sedeminosemdeset	1	—	—	—			

(1777)

Obrazec A.

Intendanciji c. in kr. _____ voja v _____

Kolek 50 kr.

Ponudba.

Jaz N. N., stanujoč v . . . . (kraj, ulica in hišna številka) v kronovini . . . . .

Podpi sana obrtna zadruga v . . . . . kronovini . . . . .

okraj¹⁾ . . . . . izjavljam s tem, da sem pripravljen, obuvala vsake vrste in številke okraj, ... izjavlja s tem, da je pripravljena velikostnega razreda²⁾ po cenah, objavljenih v razglasu državnega vojnega ministrstva oddelek 13, št. 2160 z dne 11. septembra 1899 v smislu določil tega razglasa, ki so mi v popolnem obsegu znana, in kojim se popolnoma podvržem, sam podpisani zadrugi v izgotavljanju in na lastni račun dajati.

Takisto vzprejemem pod istimi pogoji dajatev lahkih čevljev.³⁾

Seznam (sezname) onih članov zadruga, v katerih imenu se vlaga ta ponudba od podpisane zadruga, je (so) priložen(i).⁴⁾

N. . . . . dne . . . . . 1899.

Ponujajoče zadruga naj tu pritisnejo svoj pečat.

Podpis.

Oblastveno potrdilo.⁵⁾

Da je gospod N. N. v N. . . . ., samostojni čevljar (jermenarski itd.) mojster, tukaj v obrtnem registru vpisan in stoji v predpisu davka, se s tem potrjuje.

Pečat obrtne oblasti

N. N. Oblastveni podpis.

Obrazec B. Seznam

onih malih obrtnikov čevljar (sedlarske, jermenarske itd.) stroke iz kraja¹⁾ . . . . ., ki so pooblastili svojo podpisano pristojno obrtno zadruga, vložiti ponudbo v njih imenu na dajatev razpisano od državnega vojnega ministrstva z razglasom odd. 13, št. 2160 z dne 11. septembra 1899, da vzprejme dotično naročilo, da preskrbi oddajanje naročenih vrst in da dvigne zasluženi znesek.

Posamnih malih obrtnikov.			
krstno ime in priimek	stanovanje		lastnoročni podpis
	ulice	hišna številka	

N. . . . ., dne . . . . . 1899.

Pečat obrtne zadruga

N. N. (Podpis obrtne zadruga)

Oblastveno potrdilo.

Da so gori označene . . . . .) osebe res podpisani obrtni zadrugi kot člani pristojne in kot samostojni čevljar (jermenarski itd.) mojstri, zapisane v obrtnem registru ter stoji v predpisu davka, se s tem potrjuje.

Pečat obrtne oblasti

N. N. (Oblastveni podpis)

¹⁾ V tem uzorcu nad črto se nahajajoče besedilo je za posamne ponudnike, besedilo pod črto pa za ponujajoče zadruga.

²⁾ Ponudniki za oboroževalne in jasnje vrste naj izpuste besedo „obuvala vsake vrste, množine in velikostne vrste“, mestu tega pa je navesti število in vrsto sorte, katero hote dajati.

³⁾ Ta stavek je vzprejeti v ponudbo le od takih malih obrtnikov, kateri bi hoteli eventualno vzprejeti tudi zalaganje lahkih čevljev.

⁴⁾ Ta tretji stavek se navede samo v ponudbah zadrug.

⁵⁾ To potrdilo mora biti samo v ponudbah posamnih ponudnikov. Pri zadrugah mora biti oblastveno potrdilo na seznamu zadruginskih članov. (Vzorec B)